

Tussen oorlog en woorden, of hoe België achter de schermen mee de koers van de NAVO en de EU bepaalt, maar ook de veiligheid van morgen mee vormgeeft

---

Interview door Erwin DHONDT
en Luk SANDERS

© NATO

Entre guerre et diplomatie, la Belgique contribue discrètement mais activement à façonner l'avenir sécuritaire de l'OTAN et de l'Union européenne. Dans un environnement international marqué par l'instabilité, les menaces hybrides et le retour de la guerre de haute intensité en Europe, le général-major Gert Van Goethem, représentant militaire belge auprès de l'OTAN et de l'UE, exerce une fonction stratégique située au croisement de l'analyse militaire, de la décision politique et de la coopération internationale.

Selon lui, l'influence réelle ne se joue pas uniquement lors des réunions officielles, mais aussi – et surtout – en amont, dans les groupes de travail, les réseaux informels et les négociations discrètes où chaque mot peut avoir un impact politique majeur. La Belgique, sans être une grande puissance, y joue un rôle reconnu de médiateur crédible et de facilitateur de consensus.

Le général souligne également le défi permanent de concilier deux cultures différentes : celle des militaires, centrée sur l'efficacité opérationnelle, et celle des diplomates, attentive aux sensibilités politiques. Dans cet univers, la formulation des messages devient presque aussi importante que les décisions elles-mêmes.

La guerre en Ukraine a profondément transformé les priorités de l'OTAN. La défense collective est redevenue centrale, les exigences capacitaires se sont accélérées et la charge de travail a explosé. Dans un même temps, les États-Unis attendent désormais que l'Europe assume davantage de responsabilités militaires et industrielles. Cela implique des investissements massifs dans les capacités stratégiques, la production industrielle et la résilience des sociétés.

Pour le général Van Goethem, la principale faiblesse de l'Europe, liée à la reconstruction de la défense, est mentale : manque d'urgence, difficulté à penser collectivement et illusion persistante d'une sécurité acquise. La résilience doit commencer au niveau de la société, par une préparation mentale, civique, industrielle et politique afin de pouvoir faire face aux crises futures.

Enfin, il rejette fermement toute remise en question de l'OTAN, qu'il considère comme indispensable à la sécurité collective, surtout pour les petits États. Le véritable défi réside désormais dans la rapidité d'exécution : transformer les plans, les budgets et les ambitions en capacités militaires concrètes et opérationnelles avant que le contexte stratégique ne se détériore davantage.

Generaal-majoor Gert Van Goethem heeft doorheen zijn carrière een brede operationele ervaring gecombineerd met een sterke expertise in doctrineontwikkeling en strategische planning, zoals bij de omschakeling van de Belgische gemechaniseerde infanterie naar de huidige gemotoriseerde manoeuvre-eenheden en in de uitwerking van het transformatieplan van de Landcomponent, dat later werd geïntegreerd in het Belgische STAR-plan. Vanaf 2017 legde hij zich toe op internationale veiligheid en NAVO-beleid, onder meer in het stafdepartement Strategie als NATO Relationship Manager en hoofd van de divisie Defence Policy. Na zijn opleiding aan het NATO Defense College vervoegde hij in 2021 het NAVO-hoofdkwartier in Brussel, waar hij tijdens de terugtrekking uit Afghanistan en de oorlog in Oekraïne België vertegenwoordigde in NAVO-comités rond operaties en crisisbeheer, zoals het Operations Policy Committee en het Council's Operations and Exercise Committee.

Eerst als adjunct en vervolgens als Belgisch Militair Vertegenwoordiger bij zowel de NAVO als de Europese Unie speelde Gert Van Goethem een actieve rol tijdens deze cruciale periode van strategische heroriëntering, gekenmerkt door de factory reset van de NAVO naar collectieve verdediging, de versterking van militaire capaciteiten en de mobilisatie van het Europese defensie-industriële potentieel.

Op 26 juni 2026 neemt generaal-majoor Van Goethem het bevel over de Belgische Landmacht over.

Een dubbele rol in een complexe omgeving

Brussel, maandagochtend. Terwijl de meeste Europeanen hun werkweek aanvatten, schuiven diplomaten, militairen en beleidsmakers aan voor wat op het eerste gezicht een routinevergadering lijkt. Maar achter gesloten deuren worden zinnen gewikt, woorden gewogen en posities uitgezet die het verschil kunnen maken tussen afwachten en handelen, tussen stabiliteit en escalatie.

Aan Belgische zijde zit generaal-majoor Gert Van Goethem, in zijn functie als Belgisch militair vertegenwoordiger (BEMILREP) bij zowel de NAVO als de Europese Unie (EU). Hij bevindt zich op het kruispunt van militaire analyse, politieke

besluitvorming en internationale samenwerking. Dagelijks beweegt hij zich voort in het spanningsveld tussen militaire realiteit en politieke gevoeligheid. “De echte beslissingen”, zegt hij, “vallen zelden aan tafel. Ze worden voorbereid in de marge.”

In een tijd waarin veiligheid opnieuw het alfa en omega van geopolitiek is geworden, bevindt België zich op een kruispunt van noodzaak, belangen en schaarse middelen. Generaal Van Goethem schetst een ongefilterd beeld van de dagelijkse realiteit binnen de NAVO en de EU: een wereld van overlapping, competitie, diplomatieke finesse en harde militaire keuzes.

De onzichtbare frontlinie

De NAVO is volgens generaal Van Goethem veel meer dan het bondgenootschap dat militaire operaties uitvoert. Het is een permanente observatiepost. “Wij bestuderen alles wat onze veiligheid kan beïnvloeden: van militaire opbouw tot politieke verschuivingen en technologische doorbraken.” Vandaag én morgen. Dat dubbele perspectief is essentieel: “Vandaag actuele dreigingen en ontwikkelingen opvolgen of erop reageren, maar tegelijk anticiperen op morgen, op strategische trends, op wat nog moet komen.”

Zijn taak? Die is in essentie tweërlei: enerzijds die complexe realiteit van internationale ontwikkelingen vertalen naar de Belgische Defensiestaf, anderzijds de Belgische positie aanbrengen in de multilaterale besluitvorming: “Wat betekenen die ontwikkelingen voor ons, voor onze Belgische Defensie? Wat komt er op ons af? En vooral: wat wordt er mogelijk van België verwacht, wat moet Defensie doen om onze plicht in de collectieve veiligheidsarchitectuur van de NAVO te vervullen? Zijn er opportuniteiten?”

Van analyse naar actie

Het werk van de Belgische militaire vertegenwoordiging volgt een strak maar veeleisend ritme: detecteren van trends, analyseren van internationale ontwikkelingen, inschatten van impact voor België, formuleren van aanbevelingen

voor positie en actie. Daarna is het aan de Belgische Defensiestaf om een standpunt te kiezen. Van Goethem introduceert dit vervolgens opnieuw in de NAVO-structuren, via formele en informele kanalen. Maar wie denkt dat dit een lineair proces is, vergist zich. “Je moet niet alleen weten wat België wil. Je moet ook voelen waar andere landen staan en hoe ver je kan gaan bij het innemen van je standpunt.”

Invloed zonder macht

Hoewel formele vergaderingen belangrijk zijn, ligt echte invloed vaak elders: in voorbereidende werkgroepen, kleine overlegformaten, informele contacten en netwerken, enz. “De echte beslissingen worden vaak voorbereid vóór ze op de tafel worden gelegd. Wie daar invloed heeft, bepaalt mee de uitkomst. België speelt daarbij een specifieke rol: geen grootmacht, maar eerder een facilitator van consensus.” Maar precies dat blijkt een troef. “We hebben meestal geen verborgen agenda. Daardoor worden we gezien als eerlijke bemiddelaar, want in een omgeving waar nationale belangen vaak botsen, kan geloofwaardigheid zwaarder wegen dan gezag. Dat we met België op die geloofwaardigheidsladder zijn geklommen, dat staat ondertussen wel vast.”

Twee werelden, één werkelijkheid

Misschien ligt de grootste uitdaging niet zozeer tussen landen onderling, maar tussen culturen: in de breuklijn tussen de militaire en de diplomatieke cultuur. “Een belangrijk deel van mijn werk is het overbruggen van die twee werelden: die van het militaire realisme en die van de politieke gevoeligheid. Militairen en diplomaten spreken vaak een andere taal. Militairen denken in haalbaarheid en effect, in operaties en capaciteiten; diplomaten in belangen, perceptie en formulering. Woordkeuze is dan cruciaal. Wat militair logisch klinkt, kan politiek zeer gevoelig liggen. Ik heb veel geleerd van onze diplomaten en hoop ook mijn steentje te hebben bijgedragen om hen de karakteristieken van de inzet van het militaire instrument te leren inschatten. Interactie tussen diplomaten en militairen in dit kader is cruciaal.”

De strijd om woorden

Misschien is taal wel het meest onderschatte element in de alledaagse werking van het NAVO-hoofdkwartier. Een woord kan het verschil maken. Letterlijk. “Soms leidt dat tot spanningen en wordt er uren onderhandeld over een paragraaf of zelfs over één zin.” Waarom? “Omdat die zin politiek alles bepaalt. Omdat woorden ruimte laten. Of net afsluiten. Consensus zit vaak in wat niet expliciet gezegd wordt.” Wat naar buiten komt, is zelden het volledige verhaal. “Communicatie en realiteit lopen soms parallel, maar zijn niet identiek.”

Omgekeerd moeten militairen vaak uitleggen wat woorden in de praktijk betekenen. “Ik moet soms heel plastisch zijn. ‘Achter de slide of kaart waarover jullie praten, zitten mensen die elkaar brutaal willen elimineren; dit gaat dus om bloed, dood, vernieling en leed.’ Dat helpt om de realiteit van een conflict of oorlog binnen te brengen.”

De NAVO en de EU: partners én concurrenten

Op papier vullen de NAVO en de EU elkaar perfect aan. Beide organisaties volgen ook dezelfde trends en dreigingen: van Rusland en hybride oorlogvoering tot kritieke infrastructuur, energie en terrorisme. De realiteit is complexer. De verhouding tussen de NAVO en de EU is misschien wel minder harmonieus dan vaak wordt voorgesteld. “De NAVO bepaalt wat we militair nodig hebben: capaciteiten. De EU kan helpen om dat te realiseren: industrieel en economisch of via regelgeving.” Maar nationale belangen gooien vaak roet in het eten. “Wie bouwt het gevechtsvoertuig of -vliegtuig van de toekomst? Wie krijgt het contract? Daar begint de discussie. Het gevolg is: overlappende initiatieven, nationale en industriële belangen of politieke spanningen die domineren, soms zelfs institutionele competitie en dus een groot risico op versnippering en inefficiëntie.”

Oekraïne als kantelpunt

De Russische invasie van Oekraïne heeft alles veranderd en vooral versneld. “Het aantal vergaderingen is verdrievoudigd: we zijn op jaarbasis van 4.000 naar 11.500 vergaderingen gegaan. Maar ons team is niet verdrievoudigd. Wij werken met bijzonder kleine teams. Aan NAVO-zijde hebben we drie *action officers* voor alle militaire dossiers. Zo ook binnen de EU-delegatie. Dat betekent: keuzes maken. En dat wordt steeds moeilijker. Vijf jaar geleden was prioriteren eenvoudig. Vandaag is alles relevant. Wij zitten echt aan de limiet van wat haalbaar is. Anderzijds is gebrek aan personeel overal een uitdaging, dus zoeken we creatieve en pragmatische oplossingen.”

Belangrijker is echter dat de manier van denken fundamenteel is verschoven. “Collectieve verdediging is volledig terug: het staat opnieuw centraal en capaciteitsplanning is dwingend geworden. De NAVO heeft haar huiswerk gemaakt: er zijn gedetailleerde regionale verdedigingsplannen, tastbare capaciteitsdoelstellingen, met een directe koppeling tussen dreiging en middelen. Voor het eerst vertrekken onze plannen van reële dreigingen, niet van politieke ambities noch van generieke scenario’s. Dat is wel degelijk een revolutie: het maakt de NAVO opnieuw een oorlogsinstrument in de echte zin van het woord.” Dat maakt het concreet. Hard. En onontkoombaar, want bondgenoten zijn nu daadwerkelijk verantwoordelijk en toerekenbaar voor specifieke capaciteiten binnen het NAVO-verdedigingssysteem.

De Amerikaanse realiteit. Moeten we ons zorgen maken over Amerikaanse *burden shifting*?

Een ongemakkelijke waarheid: Europa kan niet langer leunen op de Verenigde Staten zoals vroeger. “Vanuit militair perspectief is dat logisch”, beaamt generaal Van Goethem. “De VS hebben meerdere dreigingen, ze hebben andere prioriteiten en willen dus middelen – die overal op de wereld ‘uitgesmeerd’ zijn – herschikken, en wij moeten daarbij helpen. Zelfs de Amerikanen kunnen niet overal tegelijk zijn.” De boodschap is duidelijk: Europa moet meer doen. “Europa moet meer verantwoordelijkheid opnemen. Niet morgen. Vandaag.”

Dat betekent investeren in strategische capaciteiten die vandaag vaak exclusief Amerikaans zijn: duur, complex en politiek gevoelig. “Het gaat dan om wat we ‘strategische *enablers*’ noemen, namelijk capaciteiten die nodig zijn om onze Europese ‘strategische autonomie’ te garanderen, zoals een onafhankelijk, geïntegreerd systeem voor strategische inlichtingen en satellietcommunicatie, strategisch luchttransport, lucht- en raketverdediging, enz.” Maar dat betekent ook en vooral de industriële productiecapaciteit verhogen en opnieuw in staat zijn om grootschalige landoperaties te voeren. En we hebben daarbij geen tijd te verliezen!

De echte zwakte

België heeft volgens generaal Van Goethem de voorbije jaren een duidelijke evolutie doorgemaakt: waar het land tot voor kort kampte met een lage geloofwaardigheid binnen de NAVO door jarenlange onderinvestering, is die positie vandaag aanzienlijk verbeterd en worden we opnieuw gerespecteerd. Zoals hij benadrukt: “Onze invloed hangt af van onze geloofwaardigheid en die is vandaag sterk verbeterd.”

Wanneer hem echter gevraagd wordt naar de grootste kwetsbaarheid en je een militair antwoord zou verwachten, dan kijkt hij elders: “Onze grootste zwakte is onze *mindset*. Het ontbreekt aan urgentiebesef, bij burgers, industrie én zelfs in sommige lagen van de politiek. Niet iedereen denkt collectief. We hebben 30 jaar geleefd in de illusie dat veiligheid vanzelfsprekend is. Die tijd is voorbij. We hebben onze welvaart opgebouwd, maar de bescherming ervan verwaarloosd.” Zijn wereldbeeld is duidelijk: “Rusland, China, Iran en Noord-Korea zijn geen geïsoleerde spelers. Hun effecten zijn gesynchroniseerd.”

De conclusie is even eenvoudig als confronterend: “We zitten niet meer in een veilige omgeving en dat moeten we beseffen.” Hij is bijzonder scherp voor Europa: “Europa heeft het potentieel om landen te ondersteunen bij het uitbouwen van militaire capaciteiten, maar blijft vaak steken in concepten en mechanismen die moeilijker te operationaliseren zijn. De EU heeft merkbaar geen militair of veiligheids-DNA. Eerst civiele toepassingen, dan defensie. Dat zet ons jaren achter. Onze industrieën

zijn vandaag onvoldoende gemobiliseerd om snel en op schaal te produceren om die inhaalbeweging verder mogelijk te maken. We zijn daarnaast vaak verlamd door complexe en tijdrovende aankoopprocedures.

Weerbaarheid begint in het hoofd

Weerbaarheid en veerkracht gaan volgens generaal Van Goethem om veel meer dan louter militaire slagkracht. Ze zijn geen kwestie van enkel gevechtsvoertuigen, schepen en vliegtuigen, maar beginnen in de eerste plaats bij de samenleving zelf.

“Als onze samenleving niet weerbaar is, stort alles in. Dat betekent: robuuste infrastructuur, betrouwbare energievoorziening, maar vooral mentale paraatheid. Voor onze burgers vraagt dit een verhoogd bewustzijn van dreigingen, een bereidheid tot collectieve inspanningen en het ontwikkelen van mentale weerbaarheid. Dat is belangrijker dan een noodpakket. Concreet impliceert dit dat individuele vrijheid in bepaalde omstandigheden, zoals een crisis, voor een stuk zal moeten wijken voor collectieve veiligheid.” Dat is de realiteit waarop burgers zich volgens hem bewust moeten voorbereiden. Hij pleit voor meer verantwoordelijkheidszin, voor consequente voorbereiding op crisissituaties en voor een samenleving die snel kan schakelen: “Niet alleen vragen wat de overheid voor jou doet, maar wat jij kan doen voor de samenleving.”¹ De generaal verwijst naar Scandinavische landen en noemt Finland als voorbeeld, waar dat besef sterker leeft.

Een alliantie onder druk?

De verleiding om de NAVO te zien als een verouderd systeem of, scherper nog, om de NAVO op te doeken, zoals sommige analisten plegen te verkondigen, wuift Van Goethem resoluut weg. “Dat is gevaarlijk naïef denken.” De trans-Atlantische link is onontbeerlijk, zowel voor Europa als voor de Verenigde Staten. De wereld is volgens hem niet rustiger geworden, integendeel. “Rusland is niet verzwakt. Het land leert, past zich aan en blijft in staat zijn oorlogsinspanningen aan te houden via

---

¹ “And so, my fellow Americans: ask not what your country can do for you—ask what you can do for your country.” John F. Kennedy, inaugurele rede, 20 januari 1961.

rekrutering, productie en logistiek. Een oorlogseconomie verdwijnt trouwens niet zomaar. Wanneer de oorlog in Oekraïne stopt, komen NAVO-landen mogelijk sneller in het vizier van Poetin. Dat allemaal onderschatten is gevaarlijk.”

“En bovendien,” gaat hij verder, “worden we omringd door een netwerk van tegenstrevers die steeds beter samenwerken. Zo moeten we ons voorbereiden om het hoofd te bieden aan verschillende soorten bedreigingen in het fysieke en het cognitieve domein – lucht, land, zee, cyber en *space* – gelijktijdig vanuit verschillende richtingen en op het eigen grondgebied.” Een goed uitgewerkt systeem van collectieve verdediging is dan ook essentieel, nog meer voor kleine landen. “We hebben elkaar nodig! Onze tegenstrevers proberen bondgenoten dan ook bewust uit elkaar te spelen. Onze eenheid en vastberadenheid zijn onze sterktes. Elke twijfel of zwakte, elke vertraging in onze heropbouw zou tegenstrevers misschien aanmoedigen om over te gaan tot actie.”

De les van vandaag

Er is ook goed nieuws. “Onze geloofwaardigheid is sterk gestegen, door onze houding, duidelijke plannen, investeringen en engagement. Nu komt het erop aan om in alle gelederen, ook buiten Defensie, de schouders te zetten onder die heropbouw, om de plannen in een zo kort mogelijke tijd – dus dringend – om te zetten in operationele maatregelen en inzetbare capaciteiten: in ‘output’ met andere woorden. Dat is de volgende fase en die is voor de meeste landen gelijkaardig, dus is er een groot potentieel voor samenwerking.”

De conclusie is even eenvoudig als confronterend: de NAVO heeft de plannen, de middelen van de bondgenoten groeien, de EU kan die groei versterken, maar zonder snelheid, samenhang en mentale omslag dreigt het momentum verloren te gaan.

Trefwoorden: Belgische militaire vertegenwoordiging; NAVO; Europese Unie, strategische beïnvloeding, multilaterale besluitvorming, geloofwaardigheid, weerbaarheid; urgentiebesef